

CERAMICĂ OTOMANĂ DESCOPERITĂ ÎN DOBROGEA

Niculina DINU

Cuvinte cheie: *arheologie, Dobrogea, ceramică otomană, Milet, Iznik, Kutahya, porțelan chinezesc, importuri ceramice.*

Keywords: *archaeology, Dobrodja, ottoman ceramic, Milet, Iznik, Kutahya, ceramic imports, porcelain.*

Abstract. *This paper is a follow up study of excavations made in 1984 – 1986 at Ester, Ghiaurchioi and those made in 2009 at Harsova. Those lots of ceramic indicate an increase number of Kutahya sherds from Ester along with Chinese porcelain, dated in XVIII th century. A few fragments of Iznik hard earthenware (mugs, jugs, plates, lids) found at Ester and Harsova indicate the presence of luxury goods from second half of XVI th century. A small fragment of bowl that belong to Miletus ware find in Harsova excavations indicate an early presence of ottoman ceramic, sometime in XV th century.*

Studiul se dorește o continuare a celui apărut în numărul 42 al revistei Pontica¹, prezentându-se fragmentele descoperite în campaniile anilor 1984 – 1986 la Ester, Ghiaurchioi și cele descoperite în 2009, la Hârșova².

Pentru descoperirile de la Ester s-a observat prezența în număr mare a fragmentelor de cești de Kutahya și a porțelanului chinezesc cu datare între secolele XVII – XVIII. De asemenea sunt prezente fragmente de faianță de Iznik, aparținând unor produse mai puțin surprinse în săpături arheologice. Descoperirile de la Hârșova coboară datarea pentru ceramica otomană spre secolul al XVI – lea arătând existența unor fragmente de faianță precum și a unui fragment de ceramică roșie care poate fi atribuit ceramicii de Milet.

Fragmentele de Iznik de la Ester sunt de la farfurii adânci, căni (porțiuni de buză și torți), capace. Datorită dimensiunilor reduse nu se pot face determinări sigure pentru perioada căreia i-au aparținut.

Torțile de cană (Pl. 1/2 – 4) aparțin unor produse fine de faianță, dar nu sunt alte date pentru a ști în ce perioadă au fost produse. Două dintre ele (Pl. 1/2, 4) sunt decorate pe fond alb cu albastru, cea de-a treia, care a păstrat și un colț din corpul vasului are decor bicolor cu albastru și negru.

Capacele de căni (Pl. 1/8 – 9) sunt dintre cele mai rare piese de ceramică

¹ DINU, 2009

² NICOLAE, TALMAȚCHI, MOTOTOLEA, DUMITRU, 2009, p. 70-72.

otomană descoperite într-o săpătură. Despre aceste accesorii ale cănilor, de la jumătatea secolului al XVI – lea, nu avem foarte multe informații, datarea fiind determinată de obiectul căreia i-au aparținut. Dar pentru că în toate colecțiile aceste obiecte au avut capace, torți și uneori și picior, montate în argint, datarea a fost făcută orientativ, după anul gravat în metal (în cazul în care era trecut)³. Separat se pot face analogii parțiale, datarea având un caracter orientativ. După jumătatea secolului al XVI – lea capacele vor fi decorate, ca și cănila, cu motive florale sau vegetale, în roșu, albastru și verde.

Ambele fragmente au decorul pe fond alb, cu contur negru. Primul (Pl. 1/8) se pare că a avut decor vegetal radial în mijloc, format, cel mai probabil, din petale roșii și frunze albastre. Acest motiv era înscris într-un cerc triplu de linii negre. Sub cele trei linii, spre margine, decorul are flori albe – verzui pe fond verde. Capacul este destul de plat, comparativ cu cel de-al doilea fragment care este mai înalt, cu margine scurtă (Pl. 1/9). Din el s-a păstrat aproape jumătate, dimensiunile putând indica mărimea cănii pentru care a fost fabricat. Decorul este tot radial, cu lalele roșii – portocalii și zambile albastre pe fond alb. Tulpinile și frunzele sunt foarte subțiri, întreagul desen fiind destul de schematic trasat. Marginea este foarte îngustă, subliniată de o bandă verde cu margini negre. Smălțul capacelor este plumbifer, cu ușoare nuanțe verzui. Datarea lor poate fi făcută, doar general, pentru secolul al XVII – lea.

Tot din secolul al XVII – lea este un fragment de cană cilindrică (Pl. 1/1), din care s-a păstrat doar o mică porțiune din buză. Decorul era negru pe fond verde – turcoaz, smălțuit plumbifer.

Farfuriile sunt din faianță (Pl. 1/5a – b, 7) și semifaianță (Pl. 1/6a – b). Cele două fragmente din faianță au desen albastru deschis pe fond alb. Primul fragment indică o farfurie mai timpurie, datorită decorului la exterior (cercul dublu albastru deschis); culorile sunt albastru și negru – gri, fără a se putea deosebi motivul decorativ. La al doilea fragment culoarea este albastră, desenul indicând un lujer cu lotuși (flori sau frunze) pe fond alb. Nu are decor la exterior. Plasarea lor în cadrul cronologiei atelierelor de la Iznik poate fi undeva la mijlocul secolului al XVI – lea. Cel de-al treilea fragment, care își dezvăluie mult mai bine apartenența formei și a decorului, este specific sfârșitului de secol XVI și începutului secolului al XVII – lea (Pl. 1/6 a – b). Marginea este decorată cu o floare verde – kaki, conturată cu negru (probabil alături erau două frunze desenate cu negru). Sub această bandă decorul este bicolor, cu verde – kaki și albastru. Exteriorul are un cerc mic, negru, colorat parțial cu albastru – închis. Posibil ca fragmentul să aparțină formei comune de farfurie adâncă produsă la Iznik din a doua jumătate a secolului al XVI – lea.

Fragmentele de Kutahya sunt cele mai numeroase în cadrul lotului de la Ester: 12 fragmente de cești și un fragment de farfurie decorate cu nuanțe de albastru; 19 fragmente de cești policrome, trei colorate cu nuanțe turcoaz. Un fragment aparte a fost descoperit la Ghiaurchioi provenind dintr-o ceașcă sau cupă cu picior care reia motivul *cintamani*, prezent la faianța de Iznik⁴.

³ ATASOY, RABY, 1994, p. 162.

⁴ ATASOY, RABY, 1994, p. 201.

Atelierele acestui centru sunt celebre pentru diversitatea formelor, motivelor și culorilor utilizate în fabricarea produselor ceramice. Din fragmentele analizate s-a constatat că sunt modele florale, geometrice, *modele Shiraz*, imitații ale ceramicii persane și ale porțelanului chinezesc.

Ceștile sunt realizate prin turnare în tipare, au pasta alb – gălbuie sau alb – cenușie, smălțuite stanifer sau plumbifer. Unele au pe fund semne care imită marcajul porțelanului chinezesc sau au scriere cu caractere arabe. Prezența mărcilor pe fundul vaselor a fost interpretată de J. Carswell⁵ ca imitare a celebrelor marcaje ale porțelanului de Meissen, două săbii încrucișate. Liniile și stelutele prezente pe fundul ceștilor ar putea fi copiate și după ceramica persană, care imită mărcile porțelanului chinezesc. La fel nu se poate exclude intenția de a copia chiar mărcile chinezești⁶. Sunt două forme principale de la care au derivat restul formelor întâlnite: ceașca sau bolul semisferice, cu pereții drepecți sau ușor curbați în apropierea marginii, având diametrul de până la 10 cm; ceașca sau bolul cu margine evazată, în formă de clopot⁷. Primele sunt imitații după bolurile de porțelan chinezesc, iar ultimele sunt copiate după porțelanul european care pătrundea în secolul XVIII pe piața Istanbulului. S-a observat în acest caz preferința pentru porțelanul de Meissen, cu care au fost asociate și mărcile lor.

Decorul monocrom sau bicrom, cu albastru și negru pe fond alb, are o diversitate de motive, grupate fie în jurul gurii pe ambele părți (Pl. 2/1 – 2, 4), fie în mijlocul ceștii (Pl. 2/3, 6), pentru exterior, în timp ce interiorul poate avea decor în mijloc (Pl. 2/8 – 9, 11). Cele mai multe cești de cafea desenate cu albastru au ca decor spirale, linii paralele trasate vertical sau orizontal, puncte, virgule, romburi simple sau duble. Se utilizează foarte mult combinații geometrice dispuse în benzi (interior și exterior), având intercalate desene vegetale (frunze, flori). Desenul vegetal este uneori realizat stângaci, cum este cazul fragmentului de farfurie (Pl. 2/8) sau stilizat ca în cazul ceștilor 9 și 11 (Pl. 2/9, 11). Printre motivele întâlnite sunt: motivul florii cu patru petale (Pl. 2/7, 13), motivul vegetal aplicat oblic formelor în relief (Pl. 2/5, 10a – b).

Decorul floral în medalion a avut la bază un desen chinezesc⁸ a cărui interpretare a suferit modificări în funcție de atelierul în care au fost lucrate ceștile (Pl. 2/7, 13). Fragmentul 7 este din partea superioară a ceștii, având doar o porțiune din acest decor. Se observă că a fost aplicat pe fond alb, fără niciun alt desen de încadrare. În schimb, fragmentul 13, mult mai mare ca dimensiune, are decorul format din două medalioane, în care petalele sunt albe, conturate cu negru. Mijlocul florii și frunza care unește două petale sunt colorate cu albastru turcoaz. Acest desen era închis de două linii albastre, delimitând buza ceștii și piciorul acesteia.

Decorul policrom are aceleași dificultăți de analizare, existând fragmente ale căror decoruri pot fi presupuse: flori desenate din trăsături de pensulă, fără contur (Pl. 3/11 – 12, 15), flori schematic desenate, cu nuanțe care depășesc

⁵ CARSWELL, 1991, p. 55.

⁶ CRANE, 1987, p. 43 – 58 p. 43 – 58; GOLOMBEK, MASON, PROCTOR, 2001, p. 207 – 237.

⁷ GUSACH, 2005, p. 476 – 481.

⁸ KOVÁCS, 1984, Pl. 31. 4, la Szolnok s-a descoperit un fragment de porțelan cu acest decor.

conturul (Pl. 3/1, 4 – 7, 9, 13). Culoarele sunt aplicate în strat gros sau sunt mult prea apoase, ajungând să se întindă peste contur. Culoarele și combinația lor au făcut din ceramica de Kutahya produse aparte în cadrul ceramicii otomane, fiind căutate de europeni în secolul al XVIII – lea⁹.

Decorul în relief este și el prezent, deși mai rar, în descoperirile din spațiul românesc. Ceașca sau bolul se turnau într-un tipar care avea modelul în negativ, obținându-se un produs alb, din caolin. Pe el se trasau linii care să demarcheze relieful și se desena și colora după dorință. Stilul este caracteristic mai mult pentru boluri mari și căni. Un relief mult mai prezent la cești este cel cu benzi răsucite, pe care se desenează lujeri și flori. De la Ester sunt două fragmente care au acest model (Pl. 2/5, 10). Unul este de mici dimensiuni (Pl. 2/5), păstrându-se doar trei benzi reliefate pe care este aplicat un desen albastru. Acest motiv nu se vede foarte clar pentru că modul în care a fost aplicată culoarea a dus la unirea liniilor, devenind o simplă linie șerpuită. Cel de-al doilea fragment cu acest motiv ne arată aproape o jumătate de ceașcă, desenată cu linii șerpuite formate din flori și frunze albastre (Pl. 2/10 a – b). Decorul alternează cu spații libere. Chiar dacă este foarte stilizat și aplicat într-un spațiu mic, desenul a fost lucrat cu atenție pentru a reda motivul dorit.

Tot influenței chinezești i se atribuie și stilul decorativ în medalion cu fond alb, restul ceștii fiind colorat în albastru, violet sau turcoaz¹⁰ (Pl. 3/2 – 4, 7, 16). Interpretările care au fost date stilului chinezesc sunt din cele mai diverse: de la desene vegetale subțiri aplicate unei cești foarte fragile până la decor vegetal stângaci, unde culorile depășesc conturul negru, iar fondul are culoare apoasă, scursă. Se desenau cam trei medalioane pe o ceașcă. Violetul și turcoazul sunt culori de fond pe care au fost aplicate desenele schematice: o floare cu frunze divers colorată, de cele mai multe ori culorile depășind contururile (Pl. 3/2 – 3, 16). Interiorul este decorat tot cu o floare foarte schematic desenată, așa cum se observă în cazul fragmentelor 4 și 7.

Ceștile cu picior, denumite la un moment dat și *suporturi pentru ouă*, după modelul existent în vesela europeană¹¹ sunt la fel de rare printre descoperiri. De multe ori pot fi ușor confundate cu capacele bolurilor, deoarece acestea puteau avea un capac care să se transforme în vas pentru servit (platou sau bol, după dimensiuni). Avem doar patru descoperiri care se grupează în spațiul sudic (București, Brăila, Ester și Ghiaurchioi), putând indica prezența târzie a formei, spre sfârșitul secolului al XVIII – lea. Au diverse culori și modalități de desenare, însă le este comun decorul în cerc, pe ambele părți. Asemănător ceștii reîntregite¹² mai există un fragment de mici dimensiuni (Pl. 4/1a – b). Exteriorul are urme din rodiile stilizate, de culoare roșie, cu puncte albe și o floare cu petale verzi și galbene și cu frunze albastre care le desparte. Interiorul are aceleași flori cu mijloc roșu și puncte galbene, flori cu petale bicolore, albastre și roșii. S-ar putea presupune în acest caz existența unui servici de cafea.

Două fragmente (Pl. 4/3a – b, 6a – b) au decoruri policrome de inspirație

⁹ ȘAHIN, 1991, p. 48 – 55.

¹⁰ Sunt foarte puține descoperiri de acest gen.

¹¹ Denumire dată de W. B. Denny.

¹² DINU, 2009, Pl. 1. 4a – b.

vegetal – florală, în care culoarea roșie este în relief, fie ca puncte, fie ca virgule. Printre florile utilizate se deosebesc lalelele. Analogii pentru aceste decoruri se găsesc în colecțiile Muzeului Sadberk Hanim, fiind datate în prima jumătate a secolului al XVIII – lea.

Decorul negru pe fond turcoaz este reînviat din tradiția selgiucidă probabil la jumătatea secolului al XVIII – lea (Pl. 4/2, 4). Cele două fragmente indică forme cu pereți drepți, al căror decor era dispus pe marginea buzei. Un fragment cu dimensiuni mai mari, probabil de la un bol, descoperit în 2009, este doar colorat în două nuanțe de verde – turcoaz, fără a avea motive desenate (Pl. 4/7). Exteriorul are urme discrete de colorare în verde – kaki în alternanță cu fondul turcoaz, ceea ce lasă impresia unui model radial bicolor.

Fragmentul 5, descoperit la Ghiaurchioi, se remarcă prin nuanța albastru – cobalt prezentă pe ambele părți (Pl. 4/ 5a – b). La interior este, rezervată în alb, o floare schematic desenată, cu mijloc negru – violet; exteriorul are cercuri rezervate în alb, în care sunt câte două puncte negre – violet, modele ce imită decorul *cintamani*. Se presupune că au fost desenate patru astfel de motive care mai aveau între ele desene de culoare turcoaz, probabil medalioane elipsoidale.

Descoperirile de la Hârșova, din campania 2009, cuprind un fragment de bol de tip Milet, două fragmente de farfurii, două fragmente de boluri și opt fragmente de căni.

Fragmentul din ceramică roșie (Pl. 5/9a – b) este colorat cu verde – turcoaz pe ambele părți. Dimensiunile mici nu permit reconstituirea formei în totalitate. Absența decorului îl poate încadra cronologic, cu aproximație, în secolele XIV – XV și probabil aparține ceramicii de Milet sau chiar unor influențe selgiucide ale ceramicii anatoliene din această perioadă¹³. Până în prezent nu are analogii.

Fragmentele de farfurii se datează după jumătatea secolului al XVI-lea (Pl. 5/8, 13), dar doar unul singur poate fi încadrat mai strict. Primul fragment (Pl. 5/8), provenind din porțiunea de mijloc a farfuriei, are desenată o frunză și o porțiune din tulpina unui trandafir. Mijlocul frunzei verzi este desenat cu roșu, culoare aplicată în relief. Întregul desen era pe fond alb. Este posibil ca fragmentul să fi fost dintr-o farfurie decorată la interior cu trandafiri. Această modalitate decorativă este specifică anilor 1560 – 1570, generalizându-se până la sfârșitul secolului al XVI – lea în decorul farfuriilor și al cănilor¹⁴. Al doilea fragment (Pl. 5/13 a – b) aparține unei farfurii adânci, cu picior foarte îngust, având decor pe ambele părți. Exteriorul este desenat cu un nor chinezesc albastru și două flori simple, cu mijloc verde și petale albastre. Interiorul are desen foarte elaborat cu albastru, verde și roșu pe fond alb. Poate fi vorba de un decor policrom din *stilul abstract caleidoscop* de la sfârșitul secolului al XVI – lea. Este în acest moment unicat pentru spațiul românesc.

Fragmentele provenite de la *boluri* sunt puține și au dimensiuni reduse, ceea ce le face dificilă încadrarea într- o perioadă anume (Pl. 5/1, 4, 6). Pot aparține sfârșitului de secol XVI sau pot fi din secolul al XVII – lea. Un alt fragment de mici dimensiuni poate proveni fie dintr-o farfurie, fie dintr-un bol (Pl. 5/7). Este

¹³ GÖK – GÜRHAN, 2007, p. 25 – 30.

¹⁴ ATASOY, RABY, 1994, cat. nr. 409.

decorat pe o singură parte cu o lălea de culoare albastră cu mijloc turcoaz. Contururile sunt albastre, motiv ce ne face să credem că este vorba de un fragment mai timpuriu.

Cele mai multe fragmente sunt din *căni* cilindrice (Pl. 5/2 – 3, 10, 12) și doar două fragmente pot fi atribuite cănilor cu corp globular sau alungit (Pl. 5/5, 11). Desenele de pe ele sunt în general florale: trandafiri (Pl. 5/10), lălele (Pl. 5/11), zambile (Pl. 5/12) dar există și motive geometrice (Pl. 5/2) sau motivul *solzi de pește*, desenat pe toată suprafața căinii (Pl. 5/3). Decorurile de la buza și piciorul cănilor cilindrice se standardizează, desenându-se benzi cu jumătăți de flori pentru marginea superioară (Pl. 5/3, 12) și benzi împletite sau răsucite pentru cea inferioară (Pl. 5/2). Fragmentul 5 ar putea proveni dintr-o cană cu buza evazată sau chiar de la o lampă (Pl. 5/5)

După decor se încadrează și ele în a doua jumătate a secolului al XVI – lea și în secolul al XVII – lea.

Alături de ceramica otomană apar fragmente de *porțelan chinezesc*, porțelan și faianță europeană și uneori ceramică roșie otomană (atelierile de la Çannakale). La Ester au fost descoperite fragmente de faianță europeană cu decor chinezesc (Pl. 6/1a – b) și de porțelan de Meissen (Pl. 6/3). Alte trei fragmente de porțelan chinezesc cu decor albastru se încadrează între secolele XVII – XVIII, fiind prea mici pentru identificarea perioadei în care au fost produse (Pl. 6/2, 4, 6). La Hârșova pentru campania 2009 a fost descoperit un singur fragment de porțelan chinezesc denumit Batavia, de culoare maro. Aceste fragmente, foarte des întâlnite în săpături alături de ceramica de Iznik sau Kutahya, pot aduce lămuriri în privința cronologiei.

Noul lot studiat completează imaginea diversității ceramicii otomane prezente în jumătatea sudică a Dobrogei și ridică probleme legate de încadrarea cronologică și de circulația unor astfel de produse în zona Mării Negre.

Catalog¹⁵

1. Târgușor – Ester. Fragment capac. Db = 8 cm, h = 2,4 cm, gr. = 0,2 – 0,3 cm. Faianță, caolin crem cu strat de angobă albă la exterior; smalț plumbifer. Decor la exterior: pe marginea profilată s-a desenat o dungă verde marcată de alte două dungi negre; în mijlocul capacului alternează lălele roșii portocalii cu zambile albastre cu frunze verzi. Conturul este negru – kaki. Desenul floral este schematizat. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 1/9).

2. Târgușor – Ester. Fragment farfurie. L = 5,9 cm, l = 3,7 cm, gr. = 0,6 – 0,8 cm. Faianță; caolin crem; strat de angobă albă; smalț plumbifer. Decorul vegetal la interior este albastru deschis. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 1/7).

3. Târgușor – Ester. Fragment farfurie adâncă. L = 4,7 cm, l = 4,7 cm, gr. = 0,8 cm. Semifaianță; caolin crem cu strat de angobă albă; smalț plumbifer, ușor verzui. Interiorul este decorat în două registre: marginea farfuriei, ușor evazată, are o floare trasată gros, cu negru, colorată la interior cu verde – kaki. De sub această bandă pornește un desen cu verde și albastru – închis (cel mai probabil era decor vegetal). Exteriorul prezintă urmele

¹⁵ Prescurtări folosite: Dg – diametrul gurii; Dp – diametrul piciorului; Da – diametrul aproximativ; h – înălțimea; gr. – grosimea; L – lungimea; l – lățimea.

unui desen cu negru și albastru – închis. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 1/6a – b).

4. Târgușor – Ester. Fragment ceașcă. L = 3,7 cm, l = 2,2 cm, gr. = 0,3 cm. Semifaianță; caolin crem cu strat de angobă albă; smalț plumbifer. Decor pe ambele părți, pe fond alb: interiorul are urme de desen vegetal în roșu și albastru, conturat cu negru – subțire; totul este încadrat spre buză de o dungă lată albastră. La exterior se observă două fragmente de rodii de culoare roșie cu puncte albe în relief, despărțite de o floare cu mijloc galben, petale sau frunze verzi, tulpină neagră și alte două frunze albastre ceva mai jos. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 4/1a – b).

5. Târgușor – Ester, S I, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. Dp = 3,2 cm, Da = 4,1 cm, h = 1,4 cm, gr. = 0,4 cm. Semifaianță; caolin crem; strat de angobă albă pe ambele părți; smalț plumbifer. Decor pe ambele părți. Exteriorul are urme de culoare neagră și violetă, indicând un desen în medalion de inspirație chineză. Interiorul a păstrat o parte dintr-o floare stilizată desenată în mijlocul cesti: contur negru, culoare turcoaz, în afara conturului. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/4a – b).

6. Târgușor – Ester, S I A, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 2,8 cm, l = 2,1 cm, gr. = 0,2 – 0,4 cm. Caolin crem, relativ compact cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. La exterior decorul este o imitație a celui chinezesc: de la marginea buzei pornește o linie lată de culoare albastru – gri, sub ea începe decorul: pe fond violet se formează un medalion (oval sau rotund) în care a fost desenat un model vegetal, din care s-au păstrat doar o petală violet și o frunză verde – turcoaz. Interiorul are doar linia de demarcare a buzei pe fond albastru – gri. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/2).

7. Târgușor – Ester, S I A, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 2,8 cm, l = 2 cm, gr. = 0,2 – 0,4 cm. Caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la exterior, de inspirație chinezească: într-un medalion rotund, pe fond alb a fost desenată a floare cu patru sau cinci petale verzi – turcoaz și o frunză negru – violet. Interiorul are o dungă albastru – gri lângă buză. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/3).

8. Târgușor – Ester, S I, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 3,3 cm, l = 1,7 cm, gr. = 0,5 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Urma unui decor albastru deschis la interior și exterior. Kutahya, secolul al XVIII – lea.

9. Târgușor – Ester, S I, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 2,6 cm, l = 2,3 cm, gr. = 0,4 cm. Semifaianță, caolin bej, strat de angobă, smalț plumbifer. Decor pe ambele părți, păstrat parțial. Interiorul are desenat în mijloc frunze duble negru – violet. Exteriorul are trei puncte din aceeași culoare pe fond verde – turcoaz. Kutahya, secolul al XVIII – lea, marcă specifică atelierelor. (Pl. 3/7a – b).

10. Târgușor – Ester, S I A, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 3,3 cm, l = 1,7 cm, gr. = 0,5 cm. Semifaianță, caolin crem compact, cu strat de angobă albă pe ambele părți, smalț plumbifer. Decor albastru pe fond alb la exterior și linii duble albastre la interior. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/6a – b).

11. Târgușor – Ester, S I A, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 4,6 cm, l = 3,5 cm, gr. = 0,4 cm. Semifaianță, caolin alb – crem, relativ compact, strat de angobă albă pe ambele părți, smalț plumbifer. Decor cu albastru, dispus oblic, după modelul răsucit realizat în tipar. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/5).

12. Târgușor – Ester, S I A0, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 1,8 cm, l = 1,5 cm, gr. = 0,3 – 0,5 cm. Semifaianță, caolin alb – crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la interior, cel mai probabil, cu negru și violet. Kutahya, secolul al XVIII – lea.

13. Târgușor – Ester, S I A0, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 1,7 cm, l = 1,5 cm, gr. = 0,4 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la exterior: fragment dintr-o floare trasată gros cu negru și colorată în violet foarte deschis. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/1).

14. Târgușor – Ester, S I A0, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 1,4 cm, l = 1,2 cm, gr. = 0,4 – 0,5 cm. Semifaianță, caolin crem, poros, cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Nu are decor. Kutahya, secolul al XVIII – lea.

15. Târgușor – Ester, S I A0, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 0,8 cm, l = 0,7 cm, gr. = 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț stanifer. La exterior se văd urmele unui decor floral: două petale negru – violet, conturate cu negru și mijloc verde – turcoaz. Kutahya, secolul al XVIII – lea.

16. Târgușor – Ester, S I A0, c. 8, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 2,8 cm, l = 2,6 cm, gr. = 0,4 – 1,00 cm. Semifaianță, caolin crem, cu strat de angobă albă, smalț plumbifer, dat în strat subțire. Fragmentul este din zona buzei și prezintă urmele unui decor albastru în medalion. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/7).

17. Târgușor – Ester, S I A1, c. 6, - 0,40 m. Fragment ceașcă. L = 3 cm, l = 2,9 cm, gr. = 0,2 – 0,5 cm. Semifaianță, caolin crem, poros cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decorul este realizat numai la exterior: posibil ca suprafața ceștii să fi fost împărțită în două jumătăți. În partea superioară s-a decorat cu motivul *solzi de pește* sau *ochi de păun*, pe fond alb cu contur negru și puncte roșii. Sub acest decor, tot pe fond alb, au fost desenate linii negre frânte. Kutahya, secolul al XVIII – lea.

18. Târgușor – Ester, S I A, c. 6, - 0,40 m. Fragment ceașcă. L = 3 cm, l = 2,4 cm, gr. = 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la exterior: fragment dintr-o floare cu multe petale, trasată gros cu negru și colorată în violet foarte deschis. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/5).

19. Târgușor – Ester, S I A, c. 9, - 0,65 m. Fragment ceașcă. L = 2,5 cm, l = 1,8 cm, gr. = 0,1 – 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer dat în straturi neuniforme, subțiri. Fără decor. Kutahya, secolul al XVIII – lea.

20. Târgușor – Ester, S I A 9, c. 8, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 2,7 cm, l = 2,2 cm, gr. = 0,1 – 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Desen la exterior dispus în bandă lată de la marginea buzei. Motivul este vegetal, stilizat (o floare și frunze) de culoare negru – violet; fondul are ușoare irizări verzi și puncte roșii. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/6).

21. Târgușor – Ester, S II A, c. 8, - 0,25 m. Fragment farfurie. L = 5,4 cm, l = 3,1 cm, gr. = 0,5 cm, h = 1,2 cm. Semifaianță, caolin gri cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la interior, vegetal stilizat (ramuri de flori cu frunze), de culoare albastru. Exteriorul are o linie dublă pe picior și urme de desen albastru. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/8).

22. Târgușor – Ester, S 2 A, c. 12 – 13, - 0,60 m. Fragment ceașcă. Dp = 3,6 cm, Da = 4,2 cm, gr. = 0,4 cm, h = 1,1 cm. Porțelan decorat cu o floare roșie în interior, iar la exterior este o linie aurie în dreptul piciorului. Meissen, secolul al XVIII – lea. (Pl. 6/3).

23. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment farfurie. L = 4,2 cm, l = 3,6 cm, gr. = 1,1 cm. Faianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la interior în albastru, probabil un decor vegetal stilizat. La exterior sunt două linii paralele de culoare albastru deschis. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 1/5a – b).

24. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment capac. L = 5 cm, l = 2,3 cm, gr. = 0,5 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer, verzui. Decor la exterior: desen vegetal în mijloc, pe fond alb cu petale roșii în relief, un fragment dintr-o frunză cu negru și albastru. Întregul desen este delimitat de trei linii negre, după care spre margine capacul avea flori albe sau alb – verzui pe fond verde. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 1/8).

25. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment ceașcă / bol. L = 5,1 cm, l = 3 cm, gr. = 0,2 cm. Semifaianță, caolin crem, turnat în tipar, strat subțire de angobă albă, smalț plumbifer. Ornamentație bogată atât la interior cât și la exterior. Interiorul, pe marginea evazată, are o bandă în albastru, verde – turcoaz și galben și puncte roșii. Sub bandă, pe fond alb este un decor complex cu frunze, buchete de flori în aceleași culori. La exterior sunt două linii albastre care marchează ușoara înclinare a buzei; sub ea este un desen vegetal abstract, reprezentând frunze, flori sau înflorescențe (mijloc galben și puncte roșii) împreună cu frunze albastre și verzi – turcoaz. Contururile sunt subțiri, de culoare neagră.

Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 4/6a – b).

26. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment ceașcă. L = 4,9 cm, l = 3,4 cm, gr. = 0,3 – 0,4 cm. Semifaianță, caolin crem cu stat de angobă, smalt plumbifer. Decor pe ambele părți. La interior este o bandă care marchează evazarea buzei (două linii paralele care au în interior jumătăți de flori albastre, sub fiecare floare este o alta cu mijloc galben și petale roșii). Spre centrul ceștii sunt flori albastre cu puncte roșii și urme de culoare galbenă. Exteriorul are și el două linii paralele pentru a despărți buza de corpul ceștii; decorul este numai în această zonă: ramuri cu frunze galbene și verzi, flori roșii și albastre. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 4/3a – b).

27. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment ceașcă. L = 3 cm, l = 2,4 cm, gr. = 0,2 – 0,4 cm. Semifaianță, caolin bej, strat de angobă albă, smalt plumbifer. A fost decorată pe ambele părți: la interior sunt linii subțiri și spirale albastre; exteriorul are cercuri albastre grupate într-o bandă lată ce pornește de la marginea buzei. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/4a – b).

28. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment ceașcă. L = 1,9 cm, l = 0,9 cm, gr. = 0,2 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, turnat în tipar, smalt plumbifer. Decor pe ambele părți despărțit de o linie neagră trasată pe buza ceștii. Decorurile sunt realizate prin benzi geometrice albastre deschis. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/1a – b).

29. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment ceașcă. L = 2,4 cm, l = 1,5 cm, gr. = 0,2 – 0,4 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalt plumbifer. Decorul este realizat pe fond turcoaz, cu negru, la interior este o bandă geometrică (romburi și linii intersectate), la exterior sunt două frunze. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 4/2a – b).

30. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment ceașcă. L = 1,5 cm, l = 1,5 cm, gr. = 0,4 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalt plumbifer. Decor negru pe fond turcoaz pe ambele părți. (Pl. 4/4a – b).

31. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment ceașcă. L = 4 cm, l = 3,4 cm, gr. = 0,3 – 0,6 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă, smalt plumbifer. Decor la exterior, de culoare albastră, mănunchiuri de frunze, subțiri. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/12).

32. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment *hanap*. L = 2,3 cm, l = 1,9 cm, gr. = 0,5 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalt plumbifer. Decor negru la exterior, pe marginea cunii, pe fond verde deschis. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 1/1a – b).

33. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment farfurie. L = 5,2 cm, l = 4,7 cm, gr. = 0,6 cm. Argilă roșie cu strat de angobă albă, smalt plumbifer. Decor la interior care marchează marginea farfuriei: rețea de linii albastre încrucișate. Çanakkale, secolele XVIII – XIX. (Pl. 6/7a – b).

34. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment castron faianță. L = 1,8 cm, l = 1,5 cm, gr. = 0,3 cm. Faianță, caolin alb cu decor imprimat prin transfer, policrom, posibil atelier englezesc, secolul al XIX – lea. (Pl. 6/1a – b).

35. Târgușor – Ester, 1984, *passim*. Fragment bol de porțelan. L = 2,7 cm, l = 1,9 cm, gr. = ?, h = 1,4 cm. Decor pe ambele părți, la interior se observă un fragment din decorul cu lotus albastru, exteriorul are doar pete albastre. China, secolul al XVII – lea. (Pl. 6/6a – b).

36. Târgușor – Ester, 1985, S I A1, c. 4, - 0,50 m. Fragment ceașcă. Dp = 3,4 cm, Da = 3,6 cm, h = 0,9 cm, gr. = 0,2 cm. Caolin crem, poros, cu strat de angobă albă pe ambele părți, smalt plumbifer. Interiorul are decor floral, conturat cu negru – violet. Marcaj cu litere arabe pe fund. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/14).

37. Târgușor – Ester, 1985, S IA, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 4,8 cm, l = 4 cm, gr. = 0,1 – 0,4 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalt plumbifer. Decor la exterior, fragmentat: două petale din cele patru ale unei flori ce a fost desenată într-un medalion rotund. Conturul este negru, petalele sunt colorate doar la capătul care unește

cele două petale și la mijloc într-o nuanță de turcoaz. Probabil ceașca avea trei medalioane desenate. Spre buză este desenată o linie albastră; o altă linie machează piciorul ceștii. Kuthaya, secolul al XVIII – lea.

38. Târgușor – Ester, 1985, S IA, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 5,6 cm, l = 3,8 cm, gr. = 0,1 – 0,4 cm. Semifaianță, caolin bej, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la exterior conturat cu negru, desen de inspirație chineză – o floare roșie cu frunze violet pe fond alb într-un medalion. Ceașca a avut trei medalioane iar spațiul dintre ele a fost colorat cu turcoaz. Culoarele s-au scurs depășind conturul negru. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/16).

39. Târgușor – Ester, 1985 S IA, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 3,9 cm, l = 2,8 cm, gr. = 0,2 – 0,4 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la exterior: marginea ușor evazată are frunze verzi, mijlocul ceștii are flori violet, modalitatea de colorare a depășit conturul, petalele nu se pot observa. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/13).

40. Târgușor – Ester, 1985, S I A, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. Dp = 2,9 cm, Da = 4,5 cm, h = 1,5 cm, gr. = 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la interior, în mijlocul ceștii: floare cu trei petale de culoare albastră și două frunze verzi. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/11).

41. Târgușor – Ester, 1985, S IA, c. 6, - 0,40 m. Fragment toartă. L = 5,3 cm, gr. = 1,3 cm. Caolin crem cu strat de angobă albă și smalț plumbifer. Decor cu albastru pe toată suprafața torții: două dungi late în lungime despărțite de cinci linii orizontale din aceeași culoare. Fragmentul aparține unei căni de Iznik, secolele XVI – XVII. (Pl. 1/4).

42. Târgușor – Ester, 1985, S IA, c. 6, - 0,40 m. Fragment toartă. L_{toartă} = 4 cm, L_{cană} = 2,7 cm, l = 2,2 cm, gr._{toartă} = 1,1 cm, gr._{cană} = 0,3 cm. Caolin crem cu strat de angobă albă și smalț plumbifer. Fragmentul s-a rupt cu o mică porțiune din cană, dinspre buză. Decorul torții are linii albastre late, verticale, despărțite de linii subțiri, negre, dispuse orizontal. Fragmentul din cană este decorat cu chenar negru și turcoaz. Iznik, sec. XVII. (Pl. 1/3).

43. Târgușor – Ester, 1985, S IA, c. 7, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 3 cm, l = 2,5 cm, gr. = 0,3 – 0,4 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor în medalion cu motivul *florii cu patru petale*, pe fond alb, conturat cu albastru închis și colorat cu turcoaz în laterale. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 2/13).

44. Târgușor – Ester, 1985, S IA, c. 8, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 3,7 cm, l = 2 cm, gr. = 0,2 – 0,5 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la exterior în două registre: marginea de sus are desenată o floare portocalie cu două frunze verzi; partea inferioară are doar urme de la frunze sau flori desenate cu verde. Conturile sunt subțiri, negre. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 3/8).

45. Târgușor – Ester, 1985, S I, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. Dp = 3,3 cm, Da = 3,5 cm, h = 1,2 cm, gr. = 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor pe ambele părți. La interior este o floare cu contur negru – gri peste care s-au desenat alte petale. Frunzele au nuanță albastru – gri, desenate subțire. Exteriorul are linii de aceeași culoare. Kutahya, secolul al XVIII – lea. Marcă specifică atelierului. (Pl. 2/9a – b).

46. Târgușor – Ester, 1986, S I, c. 9, - 0,50 m. Fragment ceașcă. Dp = 2,8 cm, Da = 3,2 cm, h = 1 cm, gr. = 0,4 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. La exterior sunt urme de culoare negru – gri și albastru închis. Kutahya, a doua jumătate a secolului al XVIII – lea.

47. Târgușor – Ester, 1987, S I A, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 2,2 cm, l = 2 cm, gr. = 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Desen la exterior, floral, colorat cu galben, violet, verde – turcoaz, roșu – tomat. Conturul este negru. Kutahya, secolul al XVIII – lea.

48. Târgușor – Ester, 1987, S I A, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 6,2 cm, l = 3,1 cm,

gr. = 0,1 – 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor floral, la exterior, cu roșu – tomat: lalele despărțite de linii negre cu violet. Kutahya, secolele XVIII – XIX. (Pl. 3/15).

49. Târgușor – Ester, 1987, S I A, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 2 cm, l = 1,7 cm, gr. = 0,1 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor floral, la exterior, cu roșu – tomat; o lălea și o porțiune dintr-o linie despărțitoare negru – violet. Kutahya, secolele XVIII – XIX. (Pl. 3/11).

50. Târgușor – Ester, 1987, S I A, c. 5, - 0,50 m. Fragment ceașcă. L = 2,1 cm, l = 2 cm, gr. = 0,3 cm. Semifaianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Urmele decorului roșu într-o parte a fragmentului. Kutahya, secolele XVIII – XIX. (Pl. 3/12).

51. Târgușor – Ester, 2009. Fragment bol. Dp = 3 cm, hp = 0,6 cm, Da = 6,1 cm, gr. = 0,2 – 0,5 cm. Semifaianță. Caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor radial verde – turcoaz la exterior cu verde – kaki (nuanță deschisă). Interiorul este colorat cu verde deschis. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 4/7).

52. Vadu – Ghiaurkioi, 1985, S. B, c. 82, - 0,50 m. Fragment ceașcă. Semifaianță, caolin crem cu strat gros de angobă albă, smalț plumbifer. Decorul este pe ambele părți. Interiorul are pe fond alb un cerc în care este desenată o floare cu petale, tulpină și frunze rezervate în alb, fondul fiind albastru închis. Mijlocul florii este negru – violet. De o parte și de alta a florii sunt două pete turcoaz. Întregul decor este delimitat de un cerc negru – kaki cu puncte (virgule). Exteriorul are desenat pe aceeași culoare albastră cercuri albe cu puncte negru – violet și medalioane turcoaz. Kutahya, secolul al XVIII – lea. (Pl. 4/5a – b).

53. Hârșova, cetate, 2009, S I A, c. 1 – 2, - 0,84 – 1,43 m. Fragment cană. L = 6 cm, l = 4 cm, gr. = 0,4 cm. Faianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decor la exterior, pe fond alb s-au desenat lalele roșii, frunze verzi și o floare albastră. Iznik, sfârșitul secolului al XVI – lea – începutul secolului al XVII – lea. (Pl. 5/11).

54. Hârșova, cetate, 2009, S I A, c. 1 – 2, - 0,84 – 1,43 m. Fragment hanap. L = 3,5 cm, l = 1,8 cm, gr. = 0,5 cm. Semifaianță, caolin crem cu strat de angobă albă, smalț plumbifer verzui. Fragmentul este din baza câinii; decorul păstrat este o bandă geometrică albă, conturată cu negru având în mijlocul ei triunghiuri roșii. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 5/2).

55. Hârșova, cetate, 2009, S I A – S I B, c. 2, - 1,20 – 1,40 m. Fragment bol. L = 7 cm, l = 4 cm, gr. = 0,5 – 0,7 cm. Argilă roșie cu strat de culoare turcoaz pe ambele părți, fără decor, smalț plumbifer. Posibil ceramică Milet sau de inspirație selgiucidă; secolul al XV – lea. (Pl. 5/9a – b).

56. Hârșova, cetate, 2009, S I A, c. 1 – 2, - 0,84 – 1,43 m. Fragment farfurie. L = 10,1 cm, l = 9 cm, h = 5,7 cm, gr. = 0,5 cm. Faianță, caolin alb – crem cu strat de angobă, smalț plumbifer. Ambele părți au fost decorate: interiorul are un desen vegetal stilizat cu albastru, verde și roșu, între desenele stilizate (au existat cel puțin patru) fondul este albastru cu un desen mic, probabil perlat. Marginea a fost decorată cu modelul valurilor sparte. Exteriorul are un nor chinezesc stilizat și două flori de culoare albastră. Iznik, 1570 – 1650. (Pl. 5/13 a – b).

57. Hârșova, cetate, 2009, S I A, c. 1, Gr. 1, - 1,75 m, jumătatea estică. Fragment hanap. L = 5,8 cm, l = 6,8 cm, gr. = 0,4 cm. Faianță, caolin crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer. Decorul este la exterior: o bandă cu jumătăți de flori, cel mai probabil zambile albastre, delimitează coada câinii de corp, menținând întregul decor într-un chenar. Pe fondul alb se mai observă o frunză verde și o pată roșie în relief. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 5/12).

58. Hârșova, cetate, 2009, S I A, c. 1, Gr. 1, - 1,75 m, jumătatea estică. Fragment hanap. L = 6 cm, l = 3 cm, gr. = 0,4 cm. Faianță, caolin alb – crem, strat de angobă albă, smalț plumbifer, deteriorat. Decorul este cu trandafiri (frunze și tulpini), conturați cu negru, frunzele sunt verzi și au în mijloc o dungă de culoare roșu – tomat, reliefată. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 5/10).

59. Hârşova, cetate, 2009, S I A, c. 1, Gr. 1, - 1,75 m, jumătatea estică. Fragment hanap. L = 4,3 cm, l = 4,2 cm, gr. = 0,3 – 0,4 cm. Faianţă, caolin crem cu strat de angobă albă, smalt plumbifer. Exteriorul are o bandă albă imediat sub buză, după care se desenează o bandă cu jumătăţi de flori albe cu mijloc roşu – tomat pe fond albastru. De sub banda ornamentală porneşte decorul propriu-zis. Fondul este în solzi de peşte, alternând cele două culori, verde şi albastru. Acestea sunt separate prin linii albe ce se adună la marginea benzii florale. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 5/3).

60. Hârşova, cetate, 2009, S I A, c.3, - 1,70 m. Fragment farfurie. L = 3,9 cm, l = 3,4 cm, gr. = 0,6 cm. Faianţă, caolin crem, strat de angobă albă şi smalt plumbifer. Decorul este format dintr-o tulpină de trandafir cu frunză verde şi mijloc roşu – tomat. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 5/8).

61. Hârşova, cetate, 2009, S I A, c.3, - 1,90 – 2,30 m. Fragment farfurie. L = 3,2 cm, l = 2,7 cm, gr. = 0,8 cm. Faianţă, caolin crem cu strat de angobă albă, smalt plumbifer. Fragmentul are desenat o lalea albastră cu mijloc turcoaz şi frunze albastre. Iznik, secolul al XVI – lea. (Pl. 5/7).

62. Hârşova, 2009, S I A, c. 1, -1,75 m, jumătatea estică. Fragment bol. Gr. 1. L = 2,1 cm, l = 1,9 cm, gr. = 0,6 cm. Semifaianţă, caolin alb – crem cu strat de angobă albă, smalt plumbifer. Decor din linii şi puncte negre la interior şi exterior pe fond alb. Iznik, secolul al XVII – lea. (Pl. 5/1a – b).

63. Hârşova, 2009, S I A, c. 1 – 2, - 0,84 – 1,43 m. Fragment bol. L = 3,9 cm, l = 2,3 cm, gr. = 0,4 cm. Semifaianţă, caolin crem, turnat în tipar, smalt plumbifer, deteriorat. Decor deteriorat pe ambele părţi, contururi negre, probabil frunze sau flori. Iznik secolul al XVII – lea. (Pl. 5/6).

64. Hârşova, 2009, S I A, c. 1, GR., - 3,00 – 3,25 m. Fragment cană. L = 2,5 cm, l = 1,1 cm, gr. = 0,5 cm. Faianţă, caolin crem cu strat de angobă albă, smalt plumbifer. Decor la exterior format dintr-o bandă de linii spirale, de culoare albastră. Iznik, posibil secolul al XVI – lea. (Pl. 5/5).

65. Hârşova, 2009, S I A, c. 2, - 1,30 – 1,50 m, jumătatea estică. Fragment bol. L = 3,2 cm, l = 2,1 cm, gr. = 0,4 cm. Fragment de bol Batavia, colorat cu maro la exterior. Fără decor. China, secolul al XVIII – lea. (Pl. 6/5).

BIBLIOGRAFIE

CRANE 1987 – H. Crane, *Some Archaeological Notes on Turkish Sardis, Muqarnas* 4 (1987), p. 43 – 58.

GÖK – GÜRHAN 2007 – S. Gök – Gürhan, *Akşehir taş medrese müzesi'nde türk dönemi seramikler*, Izmir.

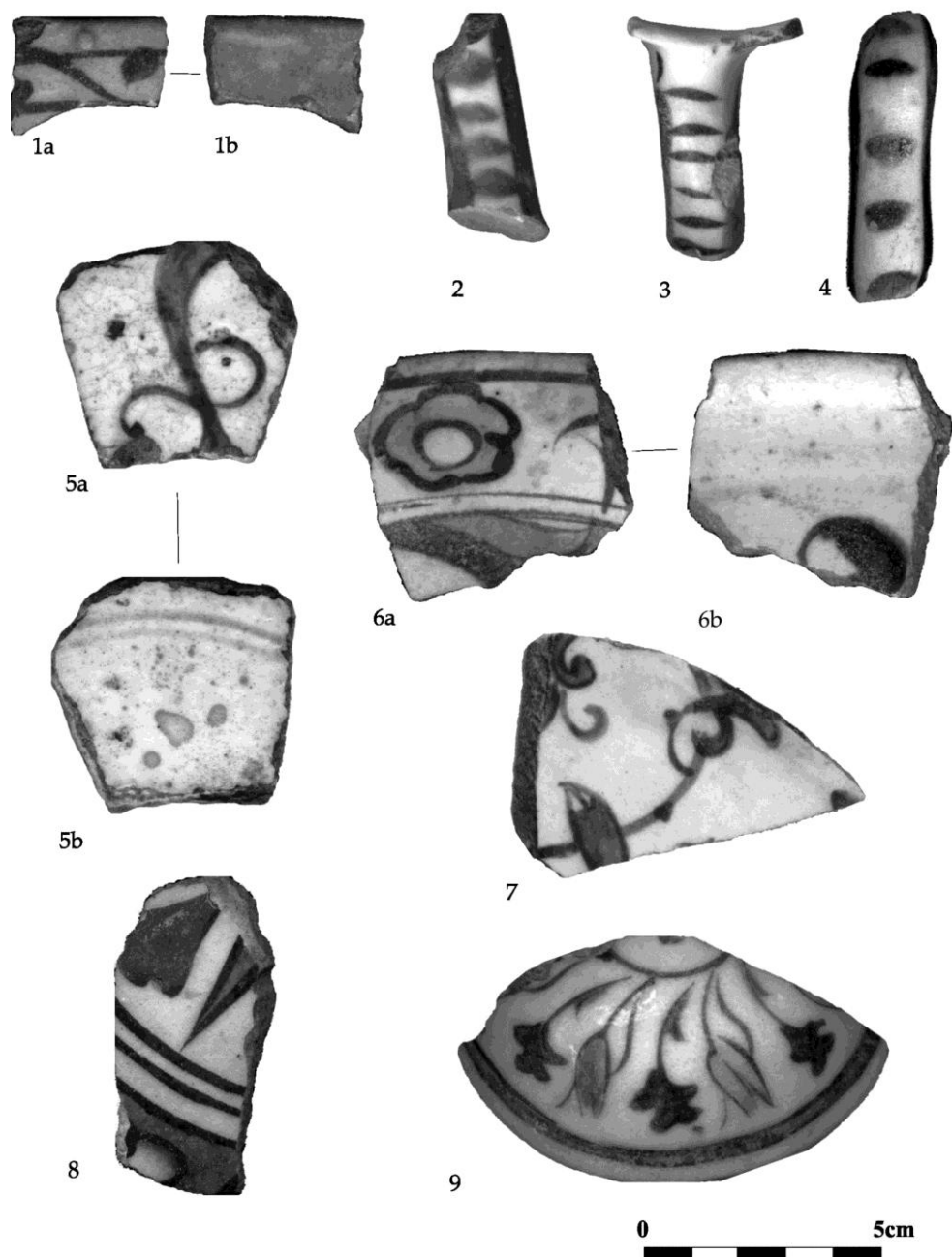
GOLOMBEK, MASON, PROCTOR 2001 – L. Golombek, R. B. Mason, P. Proctor, *Safavid Potters Marks and the Question of Provenance, în Iran*, vol. 39 (2001), p. 207 – 237.

KOVÁCS, 1984 – Gy. Kovács, *Török kerámia Szolnokon*, Szolnok.

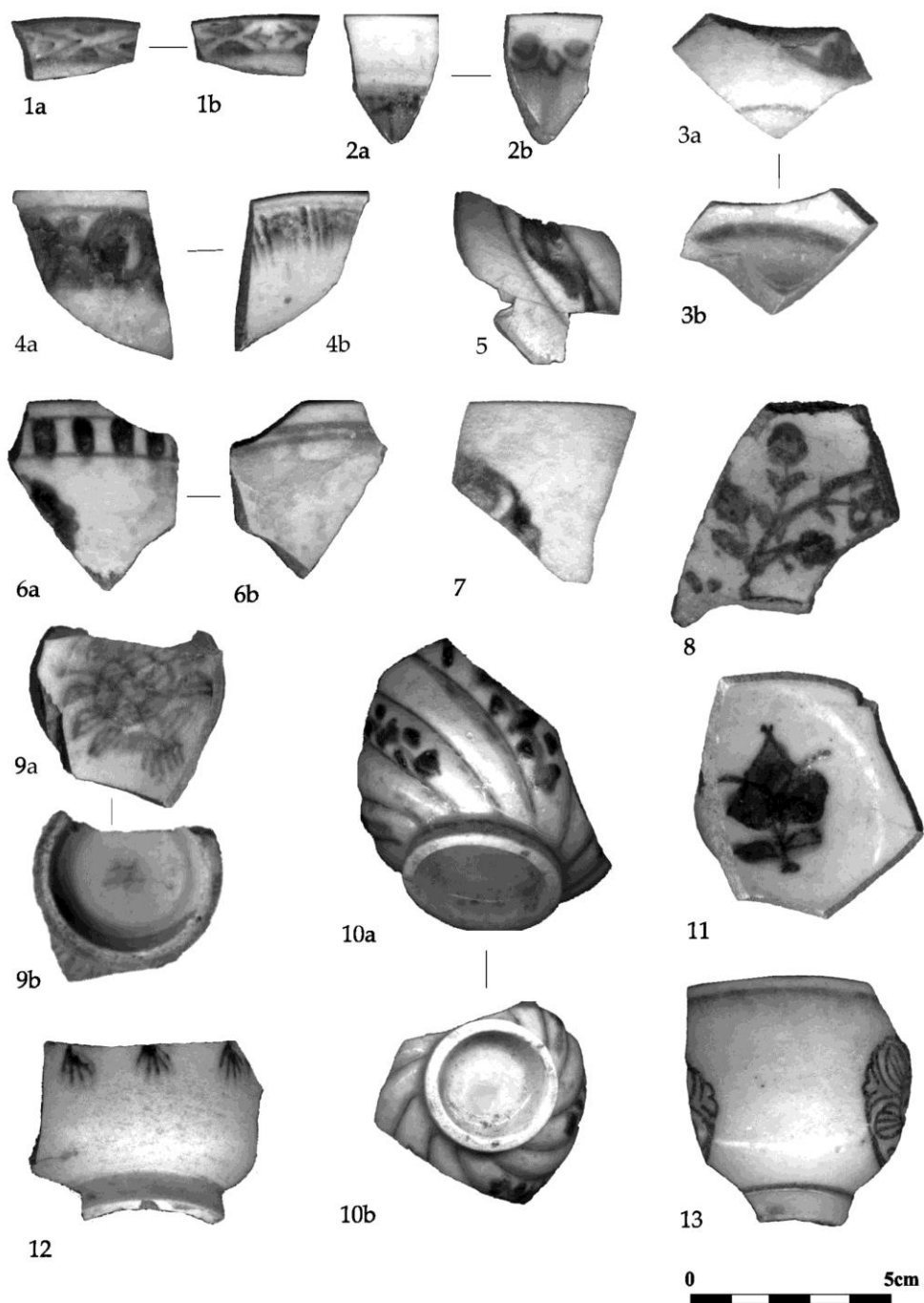
NICOLAE, TALMAŢCHI, MOTOTOLEA, DUMITRU – C. Nicolae, C. TalmaŢchi, A. Mototolea, G. Dumitru, *Hârşova, jud. Constanţa [Carsium]*, CCA 2009, p. 70-72.

ATASOY, RABY 1994 – N. Atasoy, J. Raby, *Iznik. The Ottoman Pottery of Ottoman Turkey*, London.

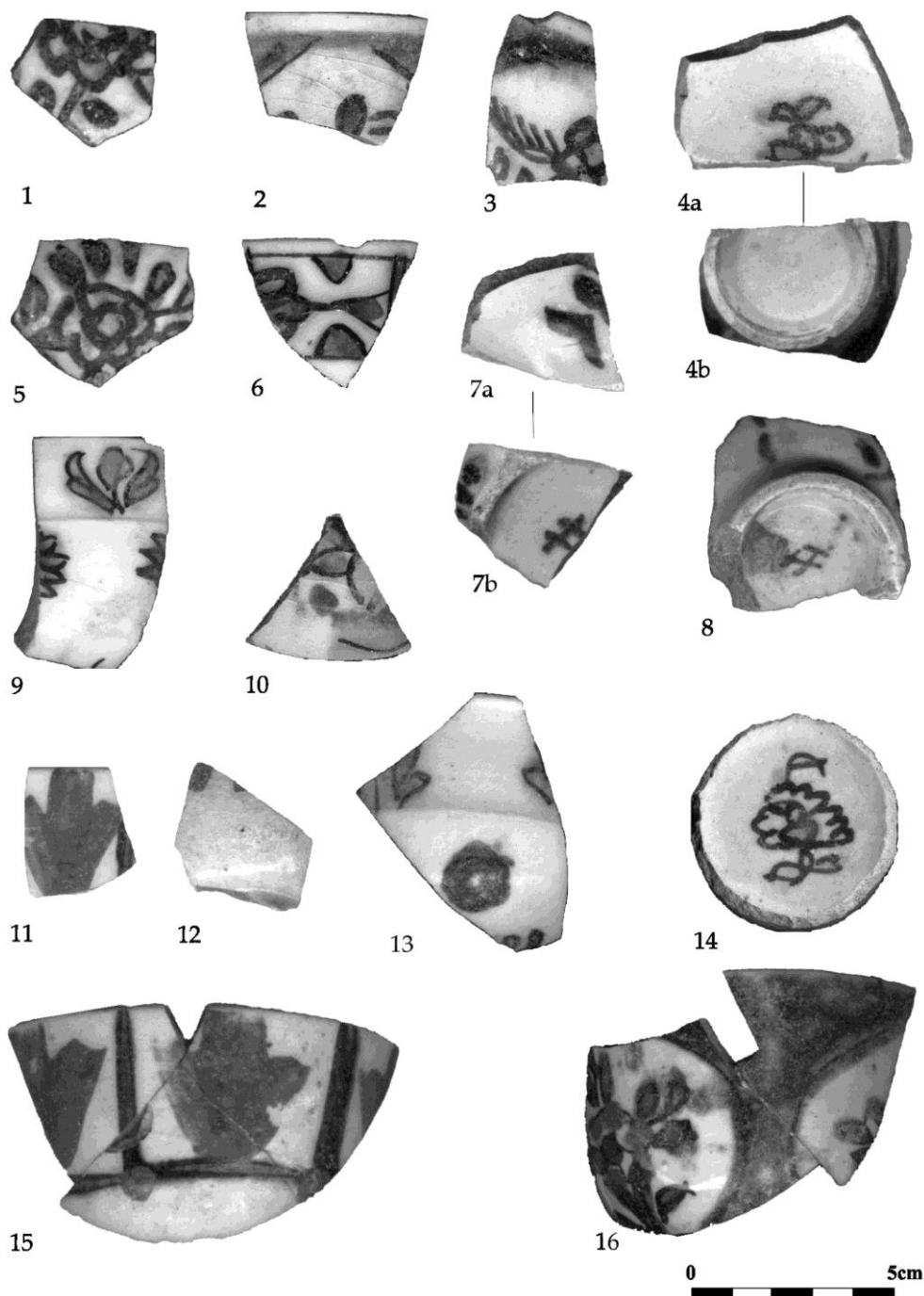
ŞAHİN 1991 – F. Şahin, *Bir Kütahya'da Fırını Keramik*, Antik & Dekor, Antik've Dekorasyon Dergisi 10 (1991), p. 48 – 55.

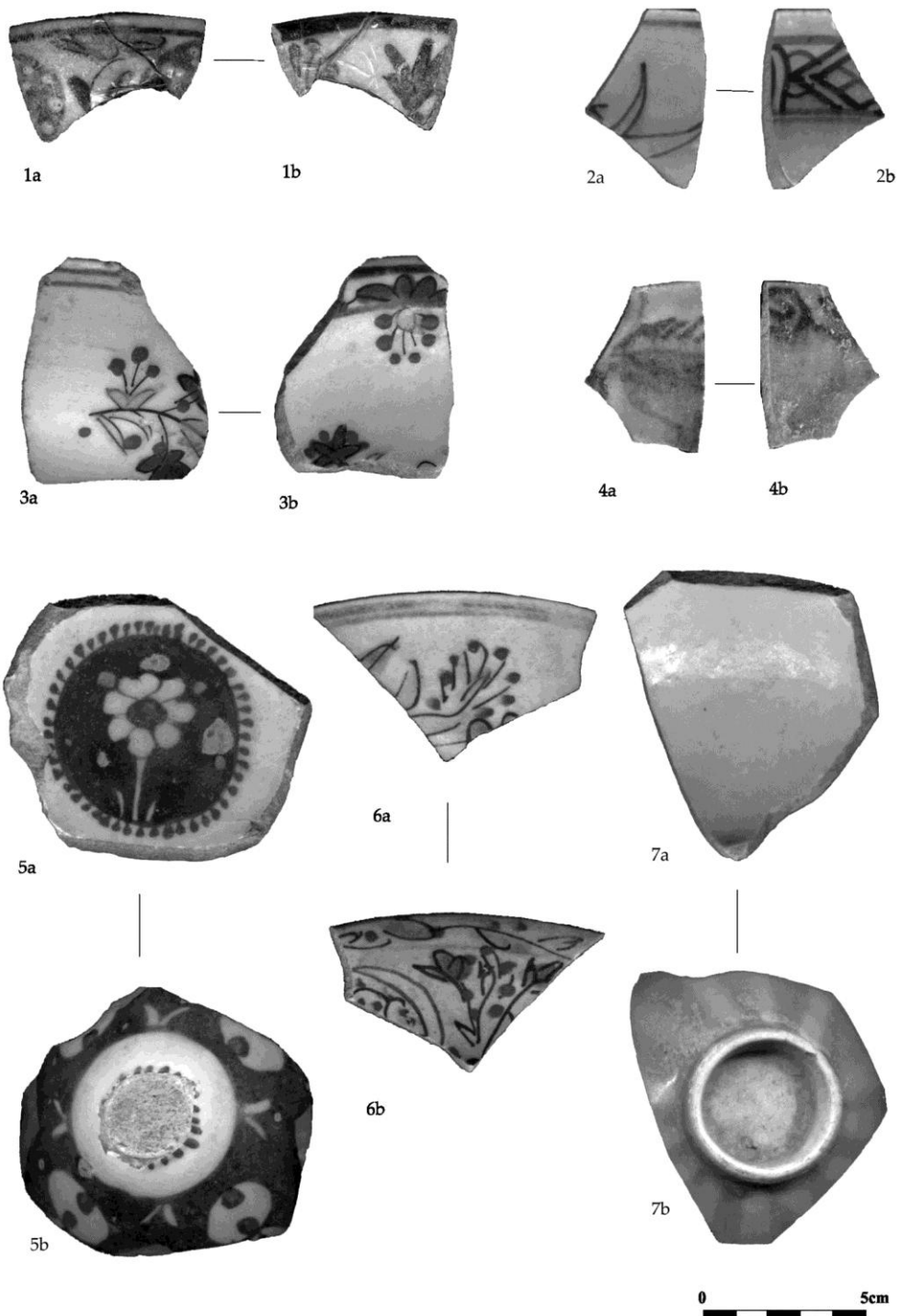
Pl. 1 – Ester, ceramică otomană, Iznik, secolele XVI-XVII.

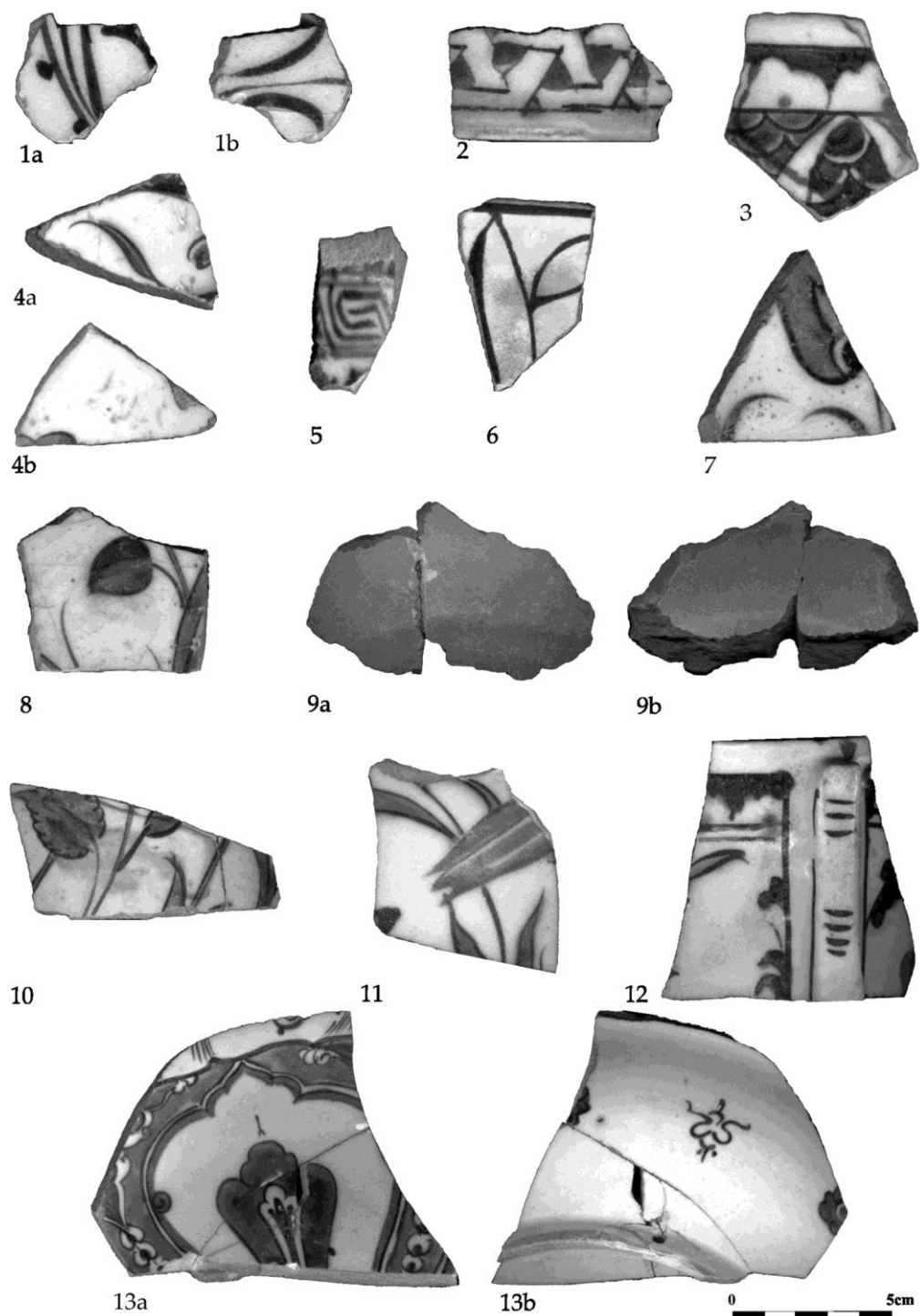
Pl. 2 – Ester, ceramică otomană, Kutahya, secolul XVIII.

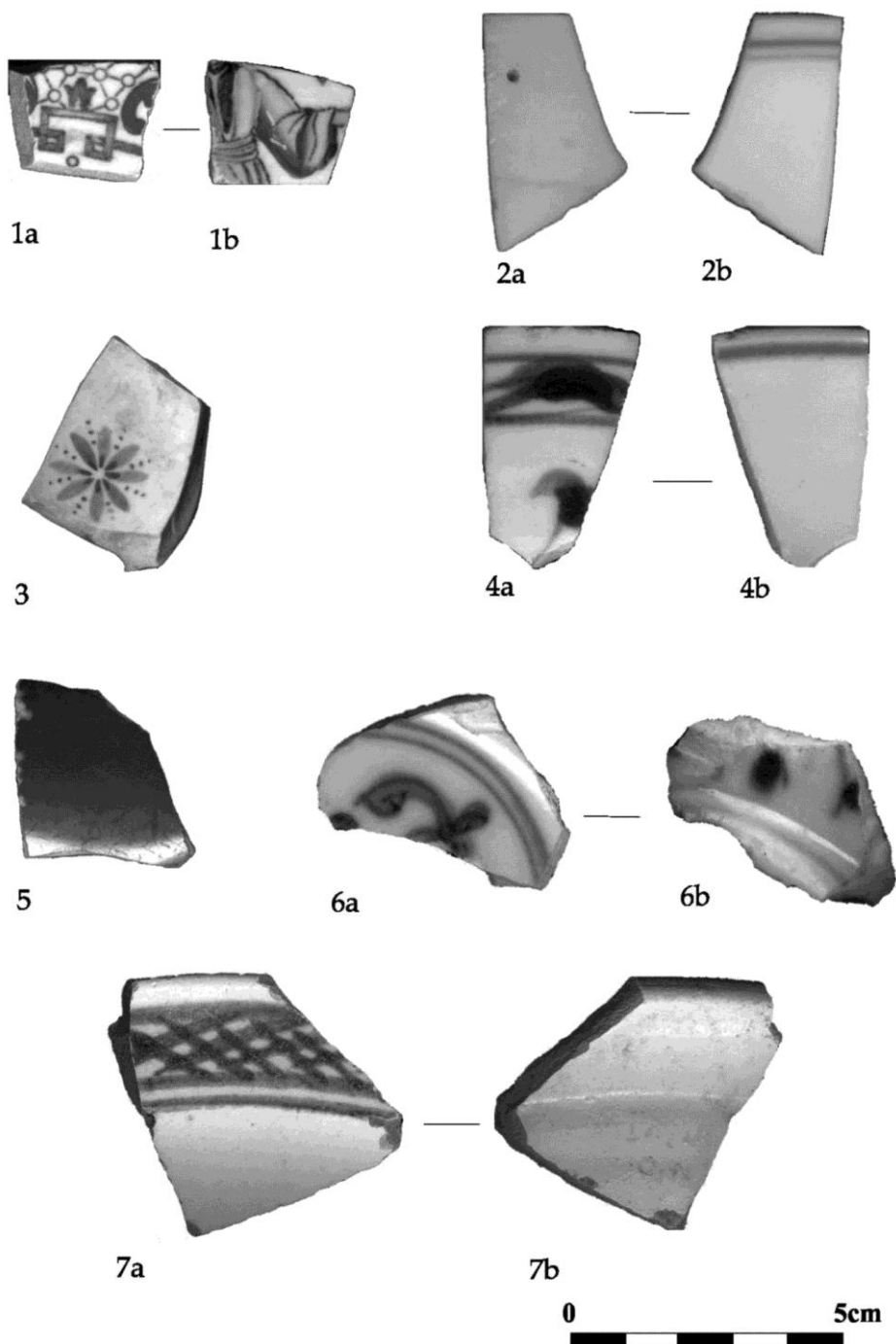
Pl. 3 - Ester, ceramică otomană, Kutahya, secolul XVIII.

Pl. 4 – Ester, Ghiaurchioi, ceramică otomană, secolul XVIII.

Pl. 5 – Hârșova, ceramică otomană, secolele XIV-XVII.

Pl. 6 – Diverse fragmente de la Ester și Hârșova. 1- Faianță europeană, secolul XIX; 2,4-6 – Porțelan chinezesc, sec. XVII-XVIII; 3 – Porțelan european, secolul XVIII; 7- Ceramică europeană, Canakale, sec. XIX.